

EFEE

EUROOPAN
OPETUSALAN
TYÖNANTAJIEN LIITTO

OPETTAJIEN EUROOPPALAINEN
EDUNVALVONTAJÄRJESTÖ – COMITE
SYNDICAL EUROPEEN DE L'ÉDUCATION

ETUCEn ja EFEE:n yhteinen Julkilausuma

opetusalan psykososiaalisten riskien estämisestä ja torjunnasta

Euroopan opetusalan työmarkkinaosapuolet EFEE (Euroopan opetusalan työnantajien liitto) ja ETUCE (opettajien eurooppalainen edunvalvontajärjestö) ovat toteuttaneet vuosina 2014–2016 yhdessä hankkeen *Työmarkkinaosapuolten edistävät toimet koulutusalan työpaikkojen hyvien olosuhteiden ja terveemmän työelämän takaamiseksi*. Tämä hanke on saanut tukea Euroopan komissiolta.

EFEE ja ETUCE ovat sitoutuneet parantamaan koulutuksen laatua edistämällä menestyksellistä opetusta ja oppimista. Sen vuoksi ne haluavat painottaa hyvän työympäristön ja terveellisen ja turvallisen työpaikan merkitystä kaikkien koulutusasteiden oppilaitosten (esi- ja perusopetus, 2.asteen koulutus, aikuiskoulutus, korkea-asteen koulutus sekä tutkimus) opetushenkilöstön, muun henkilöstön ja opiskelijoiden henkiselle ja fyysiselle hyvinvoinnille. EFEE ja ETUCE tukevat sellaisen ilmapiirin luomista, joissa oppilaat voivat oppia ja opettajat ja muu opetusalan henkilöstö voivat tehdä työtään myönteisessä, terveellisessä ja turvallisessa ympäristössä.

Jos haluamme saada aikaan kestävä, pitkäaikaisia vaikutuksia oppilaitosten työympäristöön tekevän muutoksen, koulujen perusarvojen (kuten keskinäinen kunnioitus, demokraattinen kansalaisuus) pohtiminen ja vahvistaminen olisi aloitettava jo varhaiskasvatuksessa. Kaikkien opetusalan sidosryhmien, työmarkkinaosapuolten, koulujen johtajien, opettajien, oppilaiden ja vanhempien olisi osallistuttava siihen. Kaikilla tasoilla tarvitaan näin kestävä ja kohdistettua panostamista laadukkaaseen koulutukseen ja opetukseen. Näin voidaan varmistaa, että laadukasta koulutusta tarjoavat oppilaitokset ovat terveellisiä ja turvallisia toimintaympäristöjä.

Euroopan opetusalan työmarkkinaosapuolet ovat kaksivuotisen aloitteensa ja toimintansa myötä huomanneet, että psykososiaaliset riskit ja työperäinen stressi voivat aiheuttaa huomattavia riskejä opetusallalla. Sen mielestä näihin ongelmiin paneutuminen on kansallisten, alueellisten ja paikallisten jäsenjärjestöjen tärkeä tehtävä.

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston (EU-OSHA) mukaan psykososiaaliset riskit aiheutuvat työn huonosta suunnittelusta, organisoinnista ja hallinnasta sekä työn huonoista sosiaalisesta toimintakentästä. Niillä voi olla kielteisiä psykologisia, fyysisiä ja sosiaalisia seuraamuksia, kuten työperäistä stressiä, loppuunpalamista tai masennusta. Psykososiaalisia riskejä, kuten liiallista työtaakkaa, ei pidä sekoittaa olosuhteisiin, joissa työympäristö on kannustava ja joskus haastava, mutta jossa koulunjohtajat, opettajat ja muu opetushenkilöstö on hyvin koulutettua ja joilla on motivaatiota suorittaa työnsä mahdollisimman hyvin. Psykososiaalisesti myönteinen ympäristö edistää tehokasta työskentelyä ja henkilökohtaista kehitystä sekä koulunjohtajien, opettajien ja muun opetushenkilöstön henkistä ja fyysistä hyvinvointia.

Koulunjohtajat, opettajat ja muu opetushenkilöstö kokevat stressiä silloin, kun heidän työnsä vaatii heiltä enemmän kuin he pystyvät suorittamaan. Mielenterveysongelmien lisäksi pitkittyneestä stressistä kärsiville koulunjohtajille, opettajille ja muulle opetushenkilöstölle voi kehittyä vakavia fyysisiä terveyshaittoja, kuten sydän- ja verisuonisairauksia tai tuki- ja liikuntaelinvaivoja.

Organisaatiolle koituvia kielteisiä vaikutuksia ovat yleisesti ottaen huono suoriutuminen työstä, lisääntyneet sairauspoissaolot ja työskentely sairaana (jolloin koulunjohtajat, opettajat ja muu opetushenkilöstö tulevat työpaikalle sairaana ja kykenemättömänä tehokkaaseen työskentelyyn) sekä tapaturmien ja loukkaantumisten lisääntyminen. Tällaiset työpoissaolot kestävät yleensä kauemmin kuin muista syistä johtuvat poissaolot, ja työperäinen stressi voi lisätä myös varhaiseläkkeelle siirtymistä. Työpaikoille ja yhteiskunnalle aiheutuu tästä merkittäviä kustannuksia – arvioiden mukaan joissain maissa jopa miljardeja euroja.

Tämän julkilausuman lähtökohtana on sen tiedostaminen, että psykososiaalisilla riskeillä on valtavasti kielteisiä seuraamuksia niin yksittäisille työntekijöille, organisaatioille, oppilaitoksille kuin myös koko yhteiskunnallekin. Julkilausumalla laajennetaan EFEEn ja ETUCEn laatimia yhteisiä käytännön ohjeita *Miten edistää työmarkkinaosapuolten yhteisiä aloitteita Euroopan laajuisesti sekä kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla psykososiaalisten riskien estämiseksi ja torjumiseksi opetusalla.* Opetusalan kansalliset työmarkkinaosapuolet ovat muokanneet ohjeita ja keskustelleet niistä ja niiden täytäntöönpanosta kahdessa alueellisessa koulutusseminaarissa ja hankkeen päätöskonferenssissa.

Verkkokyselyn *Edistävät toimet koulutusalan työpaikkojen hyvien olosuhteiden ja terveemmän työelämän takaamiseksi* ja Belgiassa, Saksassa, Suomessa ja Romaniassa toteutettujen tapaustutkimusten pääasiallisena tarkoituksena oli tarkastella ja pohtia hyviä käytännön esimerkkejä siitä, miten työmarkkinaosapuolet, oppilaitokset, koulunjohtajat ja opettajat estävät ja käsittelevät psykososiaalisia riskejä ja työperäistä stressiä.

Julkilausumalla pyritään auttamaan opetusalan työmarkkinaosapuolia ja niihin sidoksissa olevia jäseniä kehittämään erityisiä toimia ja strategioita, joilla lisätään opetusalan tärkeimpien sidosryhmien tietoisuutta terveellisen ja turvallisen työympäristön merkityksestä. Julkilausuman kohderyhmänä ovat opetusalan työmarkkinaosapuolet ja niiden kansalliset, alueelliset ja paikalliset jäsenjärjestöt, opetusalan henkilöstö, koulunjohtajat ja muut asianomaiset sidosryhmät Euroopassa ja kansallisella ja paikallisella tasolla (opetusministeriöt, kunnat, koulut, ammattiliitot, opiskelijat, järjestöt, vanhempainyhdistykset, paikalliset edustajat, jne.).

EFEE ja ETUCE kannustavat kaksivuotisen projektinsa päätteeksi jäseniään edistämään osaltaan terveellistä ja turvallista työympäristöä. Euroopan opetusalan työmarkkinaosapuolet kehottavat jäsenjärjestöjään erityisesti

- ottamaan käyttöön yhteiset käytännön ohjeet *Miten edistää työmarkkinaosapuolten yhteisiä aloitteita Euroopan laajuisesti sekä kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla psykososiaalisten riskien estämiseksi ja torjumiseksi opetusala*
- edistämään kansallisia, alueellisia ja paikallisia toimintoja, toimenpiteitä ja kampanjoita, joilla lisätään tietoisuutta hyvien työolosuhteiden ja turvallisen ja terveellisen työympäristön merkityksestä opetuksen laadulle ja opetushenkilöstön hyvinvoinnille,
- keskustelemaan ja pohtimaan sosiaalisen vuoropuhelun ja työehtosopimusten puitteissa, millaisia ovat hyvät työolosuhteet ja työpaikat ja mitä psykososiaalisten riskien, kuten työperäisen stressin, estämiseen kuuluu,
- etsimään ja hyödyntämään sopivia Euroopan, kansallisen ja alueellisen tason rahoitusmahdollisuuksia oppilaitoksissa tehtävän, alaan liittyvän työn tukemiseksi kestäväällä tavalla.

Euroopan opetusalan työmarkkinaosapuolet sitoutuvat lisäksi

- selvittämään, voisivatko ne kehittää Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston (EU-OSHA:n) tuella yhdessä opetusalaalle tarkoitetun verkkotyökalun riskien arviointia varten (OiRA)
- yhdessä seuraamaan, miten yhdessä laadittujen käytännön ohjeiden täytäntöönpano edistyy, ja esittämään täytäntöönpanoa koskevan arvion ja raportin Euroopan opetusalan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelukomitean kokouksessa vuonna 2018.

Päätelmät

EFEE ja ETUCE sitoutuvat koulutusalan työmarkkinaosapuolina aktiivisesti edistämään tätä julistusta Euroopan tasolla sekä niiden kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason jäsenjärjestöissä.

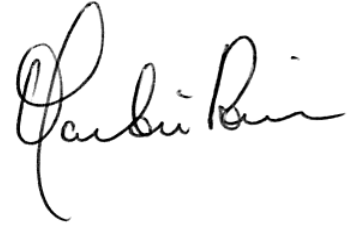
Haluamme kannustaa kansallisia työmarkkinaosapuolia lisäämään toimiaan ja yhteistyötään terveellisen ja turvallisen työympäristön edistämiseksi opetusala.

Tämä julkilausuma on hyväksytty Euroopan opetusalan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun komitean (ESSDE) täysistunnossa 8. marraskuuta 2016

Brysselissä, 8 marraskuu 2016

Handwritten signature of Daniel Wisniewski in black ink.

Daniel Wisniewski
Pääsihteeri
EFEE

Handwritten signature of Martin Rømer in black ink.

Martin Rømer
Johtaja
ETUCE

Alkuperäinen teksti Englanti.